

Viltförvaltningsdelegationerna – en knepig konstruktion

I december 2009 kom regeringens förordning om viltförvaltningsdelegationer. Nu har dessa, som är beslutande, inrättats i samtliga län och ersatt tidigare viltvårdsnämnder och rådgivande regionala rovdjursgrupper. Delegationerna är representanter för olika intressegrupper såsom jakt, naturskydd och näringar.

En viltförvaltningsdelegation består av fem politiker och en representant från vardera av följande sex intressen: Jakt och viltvård, naturvård, friluftsintrasset, ägare och brukare av jordbruksmark, lokalt näringsliv och turism, skogsnäring. Det ska också finnas en ledamot med kunskap i trafiksäkerhet och illegal jakt som utses på förslag från länets polismyndighet. I förekommande fall finns också representanter för yrkesfisket, fåbodbruket och rennäringen. Alla ledamöter har en personlig ersättare och ordförande i delegationen är länets landshövding som har utslagsröst.

Delegationen ska inte, som många trott, ta beslut i enskilda skyddsjaksärenden. Den ska besluta om övergripande riktlinjer för licens- och skyddsjakt, viltförvaltning, skötsel av älg- hjort- och vildsvinstammar samt bidrag och ersättningar enligt viltkadeförordningen.

Den ska också till ett samverkansråd ge förslag på miniminivåer för björn och lo, ”inriktning för förekomsten av varg och järv” och förslag på rovdjursförvaltningsplan i länet. Det finns tre samverkansråd, ett för varje rovdjursförvaltningsområde.

Det norra omfattar Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. I det mellersta ingår Stockholms, Uppsala, Västra Götalands, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Dalarnas och Gävleborgs län och till det södra förvaltningsområdet hör Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Skåne och Hallands län.

Samverkansråden består av ingående läns landshövdingar och förutom i det södra, även en representant för sametinget. Rådets uppgift är att jämka samman delegationernas förslag och med hänsyn till miniminivåer fastställa av Naturvårdsverket ge långsiktiga riktlinjer för förvaltningen.

VILKA INTRESSEN SOM ska ingå i en viltförvaltningsdelegation är beslutat av regeringen. Länsstyrelserna har sedan bett de organisationer som man tyckt representerar dessa intressen komma med förslag på ledamöter.

För naturvårdsintresset har Naturskyddsföreningen, Rovdjursföreningen och lokal Ornitologisk Förening tillfrågats och för jaktintresset har Jägareförbundet och Jägarnas

riksförbund tillfrågats.

För intresset ”lokalt näringsliv och turism” som är både vitt och diffust har det inte varit lika självklart vilka som ska tillfrågas. En del länsstyrelser har vänt sig till organisationer som Företagarna och Svenskt Näringsliv, andra till Ekoturismföreningen, Svenska Turistföreningen eller lokal Jordägarförening. Responsen från de tillfrågade organisationerna inom detta intresseområde har på många håll varit låg och ännu i slutet av maj var dessa platser i flera län obesatta. Ledamöterna som har tillsatts för detta ”intresse” kan ha vitt skilda perspektiv. I några fall kommer representanten från en jordbruksorganisation, i några från företag med rovdjursturism. I exempelvis Västmanland kommer ordinarie ledamot från fåravelsföreningen. Dennes ersättare driver ett företag med bland annat vargvandringar, två till synes helt motstående intressen.

Delegationerna har ett statligt uppdrag och får inte vara jäviga. De kan dock sägas vara där just för att vara jäviga då de ju ska representera ett intresse.

Uppdraget som ledamot av länets viltförvaltningsdelegation innebär att man har ett statligt uppdrag. För alla som har en uppgift inom offentlig förvaltning gäller att de ska vara strikt neutrala och inte får vara jäviga. I delegationerna kan dock ledamöterna sägas vara där just för att vara jäviga då de ju ska representera ett intresse.

Våra Rovdjur har vänt sig till Marie Demker, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet, för att få mer klarhet i frågor kring delegationernas konstruktion.

– Det är inte ovanligt med partssammansatta organ i Sverige, det finns till exempel inom arbetsmarknaden och inom socialförsäkringsområdet och man sitter där just för att representera ett intresse. Genom att ha med en representant för ett intresse förväntar sig staten att detta intresse är med på och känner sig representerat i de beslut som fattas. Ledamöter kan vara jäviga i vissa beslut och processer exempelvis om man har

ekonomiska intressen i frågan eller om man är gift med någon som har inflytande över frågorna, förklarar Marie Demker.

I de flesta länen finns yrkesfisket representerat. I inlandsdelen som Örebro saknar många viltförvaltningsfrågor relevans för fiskeintresset. Om man som exempel tänker sig att dess företrädare är mycket intresserade av löshundsjakt, bör de då inte yttra sig i frågor om rovdjursförvaltning? Marie Demker svarar:

– Det är en omdömesfråga, det förväntas ju inte att man som individ främjar sina egna personliga intressen. Om inte yrkesfiskarna har någon bestämd uppfattning i vargfrågan får de här personerna varje gång markera att detta är deras privata uppfattning. Det är ett systemfel om inte sammansättningen av delegationen är genomtänkt på ett sådant sätt att de frågor som kommer upp är relevanta utifrån de intressen som sitter i delegationen.

I DE TIDIGARE regionala rovdjursgrupperna har naturvårdens representanter ofta uppfattat att jaktperspektivet dominerat genom att många ledamöter även varit jägare. Sammansättningen i flera av viltvårdsdelegationerna ser ut på samma sätt och en del ledamöter har också gjort sig kända som starkt rovdjursnegativa. De fem politiska företrädarna i viltförvaltningsdelegationerna ska representera medborgarna. Hur ser Marie Demker på om de har ett eget starkt jaktintresse?

– Det är ett problem med den här typen av lokal förvaltning att ganska perifera synpunkter kan få väldigt stor betydelse beroende på vem som råkar sitta där. Det är trots allt upp till omdömet hos den enskilde ledamoten att inte föra fram sina personliga uppfattningar som om det var en uppfattning som vederbörande representerar. Det är det goda argumentet som måste vara avgörande men det bli ju fel om man sitter för en viss organisation men hela tiden argumenterar utifrån andra perspektiv.

Krister Persson, Rovdjursföreningens vice ordförande, är naturvårdens representant i Västerbottens delegation. Han menar att även om en majoritet av ledamöterna är jägare är detta mindre viktigt än det faktum att alla som sitter i en delegation ska ta an-

svar för att genomföra redan beslutad rovdjurspolitik.

– Det har kommit in ett antal människor som tror att de ska förändra politiken. Om vi är tillräckligt duktiga kan vi argumentera med stöd i Art och Habitatdirektivet där bevarandebudgeten hittar de bästa argumenten. Här är det tveklöst så att skyddet för rovdjuren är starkt och dessutom något som vi i delegationerna skall arbeta i enlighet med. De delegater som i delegationen företräder annan uppfattning, anser jag skall noteras i protokoll vid varenda tillfälle där avvikelser från direktivet uttrycks, säger Krister Persson.

På det första sammanträdet i Västerbottens viltförvaltningsdelegation klargjorde deras landshövding Chris Heister en mycket viktig sak, berättar Krister Persson. Hon förklarade att hon lyder under ett beredningstvång vilket innebär att alla beslut som fattas ska ha genomgått en beredning där beslutens konsekvenser tydliggörs. Kommer det ett förslag under sittande möte kommer det att bordläggas tills det beretts lagenligt så att det inte kan ske några "kupper" i delegationen.

– Det här är viktigt att naturvårdens representanter är medvetna om, säger Krister. Det kommer att uppkomma många situationer där vi kan behöva påpeka för landshövdingen att denne måste utreda frågan med hänvisning till beredningstvånget.

DEN UTBILDNING SOM ledamöterna får inför sitt uppdrag varierar kraftigt mellan länen. I Västerbotten har man fått en timmes information och ingen mer utbildning har erbjudits. Örebro län har tio timmars utbildning före första sammanträdet och ytterligare en dag i höst.

Något som betonats starkt, både från landshövdingar och av miljöministern är vikten av samsyn och enighet i delegationerna. Det finns ett problem med konsensusidén, menar Marie Demkert:

– De som har mest råg i ryggen och flertalet med sig är de som bestämmer villkoret för konsensusen. Det är viktigt att tänka på för framtiden och för debatten, att reservera sig och markera att man har annan åsikt och blir överkörd. Det är demokratiskt lika viktigt att markera avvikande uppfattning som att ha samsyn, annars blir det samsyn på minoritetens bekostnad.

YLVA LINDBERG

Mer information: Förordning (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer, Förordning (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

Foto: Hans Ring

162 av beviljade 209 lodjur sköts i årets jakt

Förlängd jakttid medgavs och motorfordon och fällor fick användas.

Vid årets licensjakt på lodjur sköts 162 av 209 tilldelade djur. Endast 2/3 av den tilldelade kvoten i det norra rovdjursförvaltningsområdet, vilket utgörs främst av renskötselområdet, sköts. En överskjutning skedde i Jämtland i delområde 2. Jägareförbundet hade ansökt om att få skjuta sammanlagt 380 lodjur.

Naturvårdsverkets motivering till 2010 års licensjakt på lodjur löd: "Naturvårdsverket har gett tillstånd till licensjakt på 209 lodjur denna vinter och följer i tilldelningen riksdagens beslut om ny rovdjursförvaltning. Merparten får fällas i de 4 nordligaste länen där lodjuren är ett problem för rennäringen. Licensjakten i övriga landet motiveras med det samlade rovdjurstrycket och vikande stammar av betesdjur."

Årets jakt på lodjur benämns licensjakt istället för skydds jakt. Tilldelningen vid licensjakt ges för ett område eller län då det handlar om att reducera antalet av en djurart och omfattar vilka individer som helst. Vid skydds jakt menas att jakten inriktas på särskilda individer eller familjegrupper som orsakar skador.

Lodjuret hör fortfarande till de strikt skyddade arterna i EU:s naturskyddslagstiftning, Art- och Habitatdirektivet. Dessa arter får inte dödas avsiktligt annat än i undantagsfall under särskilda villkor, för att bl.a. skydda tamboskap. En av förutsättningarna är att ingen annan lämplig lösning finns, underförstått att problem också finns. Naturvårdsverket gör en tolkning att licensjakt på det fredade lodjuret är förenlig med lagstiftningen.

Med anledning av stundtals besvärliga snö- och väderförhållanden gav Naturvårdsverket jägarna utvidgade möjligheter att fylla kvoten i de fyra nordligaste länen. Jaktti-

den förlängdes från fyra till sex veckor och undantag medgavs från jaktlagstiftningens förbud mot att använda motordrivna fordon vid jakt. Motorfordon fick användas för att på befintligt vägnät och skoterleder söka efter lodjursspår.

Fällor tilläts för att fånga lodjur. Naturvårdsverket kommer att utvärdera årets fällanvändning under jakten i samverkan med länsstyrelserna och SVA och en studie är på gång med kameraförsedda fällor för lodjur.

En skärpning av kraven på rapportering av skjutna djur skedde inför årets jakt för att minska risken för överskjutning.

HENRIK STERN

Källor: Naturvårdsverket, Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA).

Licensjakt 2010 efter lodjur Mellersta rovdjursförvaltningsområdet, antal djur			
Län	Naturvårdsverkets tilldelning	Länsstyrelsens förslag	Skjutna djur
Värmland	20	30	20
Dalarna	18	18	16
Uppsala	15	15	15
Västmanland	6	10-12	6
Västra Götaland	7	7	7
Örebro	7	7	7
Gävleborg	8	8	8
Stockholm	1	2-3	1
Summa	82	97-100	80
Licensjakt 2010 efter lodjur Norra rovdjursförvaltningsområdet, antal djur			
Västerbotten	35	35	13
Jämtland	60	60	42
Norrbottnen	24	24	19
Väster-norrland	8	8	8
Summa	127	127	82
Totalt hela landet	209	224-227	162

Resultat av lodjursjakten i Sverige 2010.